

Napovedi o pomiritvi med Italijo in Francijo

V zvezi s preobratom v italijanskem stališču, je bil nenadno poklican v Berlin rimski poslanik Mackenzen

Basel, 22. aprila. m. Dopisnik švicarskega lista »Basler Nachrichten« poroča svojemu listu iz Berlina, da kroji tamkaj vesti, da se je nenadoma in nenapovedano pripeljal z letalom v Berlin nemški veleposlanik v Rimu von Mackenzen. Mackenzen se je pripeljal na zapoved kancelarja Hitlerja. List trdi, da je Hitler hotel zvedeti stališče Italije do zadnjih dogodkov, zlasti sprčo napetosti zaradi evropskega jugovzhoda, ki je o njej pisalo vse časopise pretekli teden. Posebno zanima nemške kroge napovedi preobrata, ki je nastal v Rimu te dni. Napetost preteklih dni je po mnenju berlinskih diplomatov krogov popustila zavoljo spravljivega stališča, katero je Francija zavzela do italijanskih zahtev, ko je po predsedniku vlade Paulu Reynaudu povedala, da se je pripravljena pogovarjati z Italijo o vseh spornih vprašanjih na Sredozemlju. Reynaud je zraven povedal, da francoska vlada svojega stališča ni spremenila navzlic zadnjim dogodkom in navzlic ostremu pisanju italijanskega časopisa proti zavzemnikom. V Berlinu ne prikrivajo in izključujejo možnosti, da bi utegnili priti do bližnjih stikov med Italijo in Francijo. Zato tudi ne izključujejo možnosti neposrednih pogajanj med obema državama.

Odločujoči uradni nemški krogi pa pravijo glede vesti o prihodu poslanika von Mackenzena v Berlin, da so izmišljene in da se veleposlanik še vedno mudi v Rimu. Nemško zunanje ministrstvo pravi, da ne ve ničesar o Mackenzenuv potovanju, niti ne more misliti, kaj naj bi veleposlanika pripravilo do tega, da bi nujno odletel v Berlin. Tuji diplomatski krogi pa kljub temu vztrajajo pri trditvi, da je von Mackenzen priletel v Berlin in prinesel Hitlerju nova pojasnila glede stališča in vedenja italijanske vlade. Mackenzen je potoval v Berlin popolnoma tajno.

Mackenzenovo pot v Berlin razlagajo tako, da je njegov prihod v zvezi s položajem v Italiji in njenim stališčem do nedavnih dogodkov in prav

z nepričakovanim in nenadnim preobratom v uradnem stališču Italije. Poudarjajo tudi dejstvo, da se je vrnil v Berlin sovjetski veleposlanik Skvarčev, ki je bival skoro mesec dni v Moskvi. Z njegovim prihodom v Berlin pa so spet oživele govorice, da se bodo začela pogajanja za sklenitev trojnega sporazuma med Nemčijo, Italijo, in Sovjetsko Rusijo.

Rim, 22. aprila. m. Italijanska politična javnost se zadnje dni splošno bavi z načrti Anglije in Francije za ureditev vseh epornih vprašanj med Italijo in zavezniki ter v odnosih do Sovjetske Rusije. Zato napoveduje italijansko časopisje veliko diplomatsko delovanje za prihodnje dni, in pravi, da bo pri teh dogodkih Rim igral veliko vlogo.

Izjava predsednika naše vlade francoskemu listu: Jugoslavija bo z vsemi silami branila svojo nevtralnost - in svoje meje

Pariz, 23. aprila. Predsednik jugoslovanske vlade Cvetković je dal posebnemu dopisniku največjega francoskega dnevnika »Paris-soir« naslednjo izjavo:

»Izredno smo zadovoljni, da so se tako lepo razvili naši trgovski odnosi s Francijo. Upamo, da bodo ti prijateljski odnosi tudi ostali. Jugoslavija varuje svojo gospodarsko svobodo, a seveda se pri tem ozira na svoja normalna poprejšnja tržišča.

Jugoslovanska zunanjo politiko poznate. Določena je bila 4. sept. 1939, še bolj pa jo je pojasnilo uradno sporočilo seje balkanske konference v Belgradu.

Mi smo nevtralni. Hočemo ohraniti svojo popolno nevtralnost. Izjavili smo že, da ne zahtevamo od nobenega našega sosedu nič. Hkratu pa smo tudi javno povedali, da ne bomo nikomur nič svojega dali. To smo povedali tako, da ne more biti več nobenega dvoma.

Vsak napad na naše meje nas bo našel pripravljen, da se z orožjem branimo kakor smo to delali včasih. Kar smo ustvarili tedaj, ne bomo nikdar pustili, da bi nam kdo uprpal.

Mislím, da sem bil v svojih izjavah njih dovolj jasen.

Nova pomirljiva italijanska zagotovila glede Balkana in Podonavja

Rim, 22. aprila. m. Današnji »Giornale d' Italia« prinaša članek svojega dopisnika iz Belgrada, v katerem se bavi z vsebino o namerah Italije glede Balkana in Podonavja. List pravi, da imajo vse te vesti svoj izvir v Parizu in Londonu. Dalje pravi, da je treba obsoditi vse te vznemirljive vesti, ki obtožujejo Italijo raznih zlih načrtov do Balkana in Podonavja. Tega početja nihče ne more opravičiti. Na srečo pa so znali vsi veliki jugoslovanski

dnevniški stvari postaviti na svoje mesto. V Belgradu točno vedo, da Rim in Berlin odvrčata od sebe vsak sum, da bi mislila na take načrte. Prav tako vedo v Belgradu, da se Hitler in Mueslini na svojem zadnjem sestanku na Brennerju nista nič domnili o Podonavju in Balkanu, kar ne bi bilo že v skladu z znanim italijanskim stališčem do jugovzhodne Evrope, da je treba v tem prostoru ohraniti mir.

Angleška in švedska poročila o vojnih operacijah na Norveškem Angleške čete so prodrle že 240 km v notranjost Norveške

London, 22. aprila. Reuter: Angleško vojno ministrstvo sporoča: Naše operacije so s pomočjo norveških čet imele velik uspeh navzlic znatnim težavam. Naše čete so stopile v zvezo z norveškimi vojnimi silami, katerim dajejo vso podporo pri izvajanju operacij.

Po neuradnih poročilih so se angleške čete izkrcale razen v Narviku in okolici, še v pristanišču Namsos, severno od Trondhjemja, dalje v zalivu Moe južno od Trondhjemja ter Loerdalu, ki leži 100 km daleč v zalivu Sognet nad Bergonom. Od tam so prodrli Angleži do Lillehammerja, 240 kilometrov daleč od obrežja ter 100 km od švedske meje. Od tam skušajo Angleži in Norvežani napredovati proti Hamarju, ki leži 100 km severno od Osla in katerega so bili Nemci zavzeli.

Iz teh angleških izkrcavanj se zdi, da imajo zavezniki načrt osamiti Nemce pri Narviku, Trondhjemu in Bergenu ter jih uničiti, hkrati pa preprečiti, da bi Nemci od Osla napredovali proti severu in zahodu. Vojna mornarica preprečuje Nemcem dovoz pomoči po morju v Bergen in Trondhjem, letala pa skušajo uničiti nemško oporišče v Stavangerju in Kristiansandu v južnem delu Norveške, razen tega pa napadajo tudi dansko vojno letališče Aalborg, od koder so Nemci dozdaj po zraku pošiljali čete na Norveško. Nemogoča je vsaka zveza med nemškimi četami pri

Oslu po kopnem z nemškimi posadkami v Bergenu in Kristiansandu.

Po švedskih poročilih zavezniki pritiskajo s severa in juga tako, da se hitro zapira železen obroč in da bodo nemške čete v Trondhjemu obkoljene. Prvi angleški oddelki so prispeli že do Störena, važne strateške železniške zveze, ki leži 50 km južno od Trondhjemja. Severnovzhodno od Trondhjemja so med angleškimi in nemškimi četami boji pri Verdalsroru. Britansko vojaštvo na Norveškem doslej sploh ni imelo še izgub, ali

Norveško uradno poročilo o nemških zahtevah in vdoru na Norveško

London, 23. aprila. Havas: »Bela knjiga, ki je bila včeraj objavljena v Londonu, opisuje jasno in točno zgodovino napada Nemčije na Norveško. Po listinah, objavljenih v tej knjigi, ni nemška vlada napravila pri norveški vladi nobenega koraka, preden niso nemški oddelki in prve nemške ladje prispele v norveške vode in stopile v boj z Norvežani. Nemški poslanik, ki je vedel, da so nemške ekspedicijske čete zapustile nemška pristanišča pred 8. aprilom, ni poskušal obrazložiti položaja, tako kakor je bil. Norveška vlada je bila do zadnjih možnosti popustljiva, toda Nemci so pogajanja odklanjali in zahtevali imenovanje Quislinga za predsednika vlade.

Norveški zunanji minister Koht se je pri pogajanjih z nemškim poslanikom skliceval na Hitlerjevo izjavo, da narod, ki se ponižno uda na

Vesti 23. aprila

Kanceler Hitler se je včeraj uradno zahvalil vsem Nemcem iz domovine in tujine za čestitke in za zbirke starega železa, ki so mu jih ta dan poslali iz vseh krajev, koder žive Nemci.

Ameriško poslanstvo v Budimpešti je opozorilo vse ameriške državljane, ki se mude na Madžarskem, naj se povrnejo domov, to pa zaradi pisma, ki ga je poslanstvo dobilo od svoje vlade, češ, da ni mogoče točno reči, da se vojna ne bo razširila na južnovzhodno Evropo. Mir na Balkanu se bo še dolgo ohranil, je izjavil predsednik bolgarske vlade dr. Filov na nekem shodu včeraj.

Predsednik Združenih držav Roosevelt, bo te dni imel posvet s predsednikom kanadske vlade Mackenzijem Kingom in se z njim posvetoval o novem položaju, ki je za Ameriko nastal po zadnjih dogodkih v Evropi.

Italijanske radijske postaje davi niso oddajale nobenega nemškega poročila o dogodkih na Norveškem, marveč samo angleške vesti. Dosedaj so bila nemška uradna poročila o uspehih na Norveškem vedno na prvem mestu jutranje oddaje.

Ni videti načina, kako bi se Amerika ognila sedanje vojne. Japonska bo skušala zasedeti Filipine, zaradi česar se mora Amerika sporazumeti z Anglijo. Francijo in Holandijo, da bodo dovolile ameriški mornarici uporabljati svoja oporišča na Tihem morju, je izjavil včeraj ameriški admiral Tausig.

Edina trgovinska pogodba med Anglijo in Sovjeti, ki bi jo Anglija sprejela, da ne bi taka, v kateri bi se Rusija obvezala, da ne bo nobenega blaga, kupljenega v Angliji, pošiljala po ovinkih v Nemčijo.

Angleška letala so pri dosedanjih napadih na Norveškem uničila 80 do 100 nemških bombnikov, ki so bili spravljani na teh letališčih, pravijo angleške vesti.

Nemške oblasti na Norveškem zanikujejo vesti, da bi nemška vojska silila Norvežane, da morajo delati utrdbe za obrambo nemških posadk.

Slovita norveška katoliška pisateljica Sigrid Undset je poslala vsem svojim rojakom razglas, v katerem pravi, da se motijo vsi, ki mislijo, da bo stari norveški lev hlapec komur koli. Pisateljica na koncu pozdravlja zavezniško vojsko, ki je prišla na pomoč Norveški. Drugi veliki norveški pisatelj, Knut Hamsun — (ki je v veliki časti tudi pri naših levčarskih in »svobodoumnih« literarnih krogih) — pa je izjavil, da bi dal predsedniku od Nemcev postavljene vlade Quislingu deset glasov, če bi jih imel...

Naj se zgodi na Norveškem, kar hoče, Nemčija bo v kratkem udarila drugod, bodisi, da bo hotela izkoristiti svoj morebitni uspeh, bodisi, da bo hotela prikriti svoj poraz. Zaradi tega so bili izdani obsežni obrambni ukrepi na Holandskem, na Švedskem, v Belgiji, na Madžarskem, v Romuniji in v Turčiji. Tako piše nedeljska izdaja vodilnega angleškega dnevnika »Times«.

Dr. Korošec v Niških toplicah

Belgrad, 22. aprila. m. Predsednik senata dr. Anton Korošec je včeraj odpotoval v Niš, od koder bo odšel v Niško Banjo in bo tam prebil praznike pravoslavne velike noči. Na postajo ga je spremlil v imenu predsednika vlade Dragiša Cvetkovića šef kabineta Boško Nastasijević.

pa so te izgube nepomembne. Morala norveških čet je zdaj zelo visoka, ker se je njihov položaj popravil. Mala garnizija v trdnjavi Högru se še zmerom upira.

Švedski listi poročajo iz Norveške, da so francoske, angleške in norveške čete obkolile nemške čete pri Narviku.

Britanske in francoske čete v Narviku, ki sodelujejo z norveškimi oddelki, so začele po načrtu čistiti pokrajino Narvik, ki je bila do bitke med britanskimi vojnimi ladjami in nemško mornarico v oblasti nemških čet. Zavezniški oddelki prodirajo proti jugovzhodu od Harstada na Lofotskem otočju proti Elverardsmenu.

Blokada proti Nemčiji tudi v zraku

London, 23. aprila. o. Včeraj sta se sestala francoski minister za blokado Monnet in angleški minister za gospodarsko vojno Cross. Razgovarjala sta se o vprašanjih, ki se tičejo nedovoljenega nemškega uvoza po zraku iz nevtralnih držav. Zadnje čase so namreč Angleži in Francozi opazili, da nevttralne države z letali izvažajo prepečeno blago v Nemčijo in s tem kršijo nevtralnost. Samo v Lizboni plačajo dnevno nad 5600 funtov šterlingov carine za blago, ki ga letala vozijo v Nemčijo. Anglija in Francija sta se odločili, da ne bosta izvajali blokade samo na morju in na kopnem, temveč da bosta začeli z njo tudi v zraku. Kako nameravajo blokirati Nemčijo v zraku, še ni znano.

Uvoz romunskega petroleja v Nemčijo pade na 22%

London, 23. aprila. o. Anglija se je odločila, da bo kupila ves baker v Jugoslaviji in ves krom v Turčiji. S tem namerava Anglija odvzeti Nemčiji ves uvoz bakra in kroma, ki ga je po večini dobivala iz teh dveh držav.

Glede petroleja iz Romunije pa zatrjujejo Angleži, da so v 6 mesecih izvozili iz Romunije 634.000 ton petroleja, medtem ko sta Nemčija in Češko-Slovaška uvozili skupno 383.000 ton petroleja. Anglija je v primeru z leti 1938 in 1939 za 7% povečala uvoz romunskega petroleja, medtem ko sta Nemčija in Češko-Slovaška za 22% zmanjšale.

Nov gospodarski sporazum med Nemčijo in Romunijo

Bukarešta, 22. aprila. m. Danes dopoldne bo po vsej verjetnosti zaključen in podpisan dodatek h gospodarskemu sporazumu med Romunijo in Nemčijo. Z nemške strani je ta pogajanja vodil ves čas tajni svetnik dr. Clodius, načelnik gospodarskega oddelka v nemškem zunanjem ministstvu. Dopolnilni protokol se nanaša na romunske dobave petroleja in žita Nemčiji. Obenem je bilo urejeno na nov način plačevanje tega blaga.

Boji tujim vohunom v naši državi!

Belgrad, 22. aprila. m. Zaradi številnih tujcev, ki so se pojavili v državi, je poveljstvo Belgrada nocoj izdalo naslednjo opozorilo:

»V zadnjem času se tuja informativna služba z vsemi silami trudi, da bi zanesla zmedo v vojsko, da bi omajala upanje v državno upravo in da bi zbirajo podatke o naši vojni moči, delala zoper interese narodne obrambe in varnosti domovine.

Vsi jugoslovanski rodoljubi od najnižjega pa do najvišjega morajo biti na straži in stalno z budnim očesom zasledovati vse pojave okoli sebe in pokazati predvsem na tujce, med katerimi je največ tujih vohunov in agentov, ki delajo proti življenjskim interesom države in tako tudi proti vsem jugoslovanom posameznikom.

Jugoslovanski rodoljubi, vaša sveta dolžnost je, da vse to, kar vidite ali izveste, in kar bi posredno ali neposredno lahko škodovalo splošnemu interesu, interesu narodne obrambe in varnosti domovine, naj-

hitreje naznanite, najbolje osebno. Poveljstvo Belgrada — je urad, namenjen prav posebno predvsem za sodelovanje z občinstvom zaradi pobijanja neprijateljske spionaže in škodljive agitacije.

Zavedajte se pogosto, da so tudi navidezno brezpomembni podatki lahko izredno važni. Zato poročajte o vsem, kar mislite, da bi utegnili biti koristno.

Jugoslovani, ne pozabite, da je to vaša dolžnost do domovine, in bodite v tem pogledu skrajno vestni in natančni!

K temu opozorilu velja pripomniti, da je treba zlasti pri nas paziti na komuniste in njihove agitatorje, o katerih je točno ugotovljeno, da mečejo med ljudstvo gesla, naj se naša država ne upira tudi zasedbi itd. Dogodki v raznih nevtralnih državah, posebno na severu, so dokazali, da komunisti niso samo v službi Kominterne, marveč tudi v službi drugih sil, za katere vohunijo po vseh državah.

Nemška poročila o bojih na Norveškem

Berlin, 23. aprila. DNB. Nemške letalske sile delajo stalno napade na Norveškem ter podpirajo napredovanje nemških čet pri Elverumu, Mjösenu in Bilehamerju. Nemška letala so izvedla številne ogledne polete ter napadla norveške čete z bombami in strojnimi. Nemški bombni napadi so bili v glavnem v pokrajini Andalsnes in Namsos, ki so ju zasedli Angleži. Nemška letala so bombardirala čete, ki so se izkrcavale. Važno železniško središče Domabas, ki je v sredini Norveške, je bilo uničeno, pristaniške naprave v Andalsnesu in Namsosu pa so hudo poškodovane. Nemški bombniki so stalno napadali Angleže ter jim povzročili veliko škodo. Nemška letala so zadelo tudi tri angleške tovarne ladje. Dve sta se takoj potopili,

na tretji pa je nastal požar. Zasedi sta bili tudi dve vojni ladji ter težko poškodovani.

Nemška ogledniška letala so izvedla včeraj nove polete nad Severnim morjem in oporišči angleške mornarice ob vzhodni obali. Nemška letala so letela nad Shetlandskimi in Orkneyskimi otoki. Letalci so naredili številne posnetke. Druga nemška letala so izvedla ogledne nad Severnim morjem ter ob tej priliki ugotovila položaj angleških vojnih edinic. Razen tega so nemška letala letela nad zahodno norveško obalo. Ugotovila so, da so na več krajih v bližini obale angleške vojne in trgovske ladje. Dvakrat je prišlo do boja z angleškimi lovci, ki pa niso vzdržali boja do kraja.

Študijska knjižnica dobi kazinsko dvorano

Maribor, 22. aprila.

Vodstvo študijske knjižnice v Mariboru objavlja, da bo knjižnica zaradi preurejanja od dne 1. maja dalje vse izposojene knjige vrnejo. Kdaj se bo začelo zopet z rednim izposojanjem, bo razglašeno v časopisju in na vratih knjižnice.

Tale kratka objava naznanja, da so se pričela v študijski knjižnici večja dela, ki bodo za nadaljnji razvoj tega znanstvenega in kulturnega mariborskega zavoda velpomembna. Študijska knjižnica se nahaja v prvem nadstropju kazinskega poslopja, kjer je dobila na razpolago štiri stranske prostore nekdanje kazinske dvorane. V teh prostorih, ki obstojajo iz čitalnice in poslovalnice, ravnatelj je sodebno tveganje, v katerih se shranjujejo knjige, je postalo že tako tesno, da je morala knjižnica večji del svojega knjižnega zbiranja imeti kar na kupih skladiščenega, ker ni bilo dovolj prostora za police. Ko je mestna občina kupila mariborski grad ter ga odločila za sedež svojih kulturnih ustanov, je bilo določeno, da se tudi knjižnica preseli v grajske prostore. Potem pa se je izkazalo, da bi bila preselitev zvezana s prevelikimi stroški, če bi se hotelo grajske sobane v severnem traktu primerno preurediti. Zato se je občina odločila, da ostane knjižnica še naprej v prvem nadstropju kazine, da pa dobi poleg dosedanjih prostorov še veliko kazinsko dvorano na razpolago. Z deli, ki so se sedaj že začela, se bo notranja razdelitev knjižničnih prostorov nekoliko izpremenila. Vhod v knjižnico ostane tam, kjer je sedaj. Iz sedanjih čitalnic, ki je zelo temna, da jo je treba skoraj vedno razsvetljevati z elektriko in ki se ne da primerno kuriti, se napravita v vmesno steno dva prostora. Prvi bo služil kot razstavna

dvorana za razne knjižne in rokopišne razstave ter bo opremljen z vitrinami, drugi pa bo služil za izposojevalnico. Tu bo nameščena tudi leposlovna biblioteka, ki se največ izposoja na dom. Iz izposojevalnice se bo prišlo v novo čitalno dvorano, ki je do sedaj služila za shrambo knjig in pisarno. Nova čitalnica je zelo prostorna, ima velika okna proti južni strani ter je zelo svetla. Okrog sten bo nameščena priročna knjižnica. Ker bo bralnica ločena od izposojevalnice, bo vladal v njej velik mir. Ravnatelj sodebno ostane tam, kjer se sedaj nahaja. Dobi nekaj nove opreme, in sicer predvsem velik jeklen tresor za shranjevanje dragocenih rokopisov in knjig. Za ravnateljstvo sodebno ostane v okni na Gledališko ulico še magacinska dvorana, v kateri ne bo nobenih izprememb. Največje izpremembe se izvrše s priključitvijo velike kazinske dvorane, v katero bosta vodila dva vhoda, iz izposojevalnice in iz čitalnice. V kazinski dvorani bo urejen velik magacin za knjige s stojali okrog sten ter s povprečnimi stojali po dvorani. S to dvorano je dobila knjižnica prostore, ki ji bodo pri sedanjem tempu razvoja zadoščali za nadaljnjih 15–20 let. Če pa bodo še ti prostori pretesni, pa jih je še dovolj v drugem nadstropju na galeriji okrog glavne dvorane. Se eno važno pridobitev dobi knjižnica. Nasproti vhoda v knjižnico se nahaja ozka sobica, ki se sedaj vsa obloga z železobetonom, dobi pa še železna okna in vrata, tako da bo absolutno ognja varna. Ta sobica bo služila kot shramba za redke, edinstvene eksplanare mariborskega tiska. Študijska knjižnica ima namreč edine primere starih Slovenskih gospodarjev, Straž, Mariborčank itd., katerih ni mogoče nadomestiti, če bi prišli v izgubo. V tej »zakladnici« pa bodo varni pred vsakimi nepredvidenimi presenečenji.

Ljubljana od včeraj do danes

Naravnost neverjetno je, kakšne reči si izmišljujemo letošnje aprilske vremen! Še teden dni imamo do konca, pa bomo lahko zapisali, da tako lepega aprila, kakor smo ga imeli letos, nemara pri nas na Slovenskem že dobro stoletje ni bilo. Kar štirinajst dni se je dan za dnem pripravljalo k dežju, neprestano so se zbirali oblaki, neprestano pa jih je tudi razganjal močan veter, ki ni dovolil, da bi začelo deževati. Popoldne se je temnilo, zvečer pa se je spet zjasnilo, če pa še zvečer oblaki niso hoteli narazen, jih je veter do jutra čez noč prav gotovo segnal za obzorja in spet smo se zbudili v sončnem jutru. Prejšnji teden se je začelo navadno oblačiti že zgodaj dopoldne. Okrog ene popoldne je kazalo najbolj kritično, pa ni trajalo niti dobro uro, ko se je zastor spet raztrgal in je spet prilezlo sonce na dan. K dežju se ni moglo pripraviti, čeprav bi ga bilo polje že močno potrebno, pa tudi trava ne more nikamor vkvišku. Še čudno, da je zadnje dni tako naglo začelo brsteti in zeleneti drevje. V soboto je bilo hudo temno, nedeljsko dopoldne je bilo nato sprva čedno in kar preveč gorko, pozneje pa je iznad Krima zrasel temen, nič dobrega obelajajoč oblaki zid. Nekateri so se že odločili, da bodo nedeljsko popoldne, ki da bo itak deževno, preživeli kar lepo v mestu, doma, na varnem. Pa so se oblaki že kar zgodaj popoldne začeli trgati, spet je postalo svetlejši in ljudje, ki so bili letošnji april vajeni doživljati, da se niti takrat, kadar je kazalo najgore, ni pripravilo da dežja, so se mirne duše, prepričani, da tudi to popoldne ne bo dežja, odpravili na sprehod. Nekoliko so se pa v nedeljo vendarle usteli. Priročno se je začelo spet naglo oblačiti, in kar nenadoma je močno zagrnelo in že se je vsula in završala sodra. Tudi nekaj dežja je padlo, pa le toliko, da se je polegel huji prah in da je ponehala soparica, ki je bila čez dan že nekoliko huda. Zvečer je bilo potem prav prijetno sveže. Vse neurje je trajalo le petih pet minut, pa je bilo v kraju. Še dvakrat ali trikrat je zagodel grom in neurje se je oddaljilo proti zahodu tako urno, kakor se je bilo privajalo z vzhoda. Zjasniti pa se še ni hotelo tako hitro. Zvečer je bilo še prav pošteno oblačno, velike gromade so še tihale na nebu, prav nič ni kazalo, da bi se drugi dan utegnilo vreme zboljšati. Nekateri so v prvi nagli nevihti že gledali pričetek pravega aprilskega vremena, ki se je letos tako dolgo potuhovalo in odlašalo. Nevihta, ki nas je presenetila v nedeljo zvečer, je mesto oplazila na zgornjem, severnem robu in na vzhodni strani. Bolj proti jugu je padlo le nekaj kapljic dežja, tako da tudi tisti izletniki, ki se niso mogli nikamor zateči, zvečer niso godli nad svojo smolo, tisti pa, ki so bili na nedeljskem izletu severno od mesta, pa so godli, ker je bilo že onih kratkih pet minut dovolj, da so postali mokri kakor miši.

Včeraj zjutraj je bilo lepo, pa ne prav jasno. Tudi močno gorko je bilo. Kazalo je, da ne bo dolgo lepo. Popoldne se je celo nekaj poskušalo oblačiti, zvečer pa je nenadoma nastopila nepričakovana, velika sprememba, kakor je ni bil prav gotovo zdaj, ko se je zadnje čase vreme tako sumljivo nagibalo k dežju, nihče pričakoval. Oster sever je na višavah z neverjetno naglico očistil nebo, tudi najmanjši oblaki so izginili, nebo je bilo jasno, brez najmanjšega madeža.

Neverjetno predznanje tat

V noči od nedelje na včeraj se je dogodila v pasazi Pokojniškega zavoda (pri nebotičniku) izredno predrzna vlomna tatvina. Tat so je spravil nad izločeno okno krznarske trgovice Rot, ki tam razstavlja dragocene boe. Okno sicer ni bilo zaprto na kakšen komplikiranjši način; to je moral tat spoznati, pa si je gotovo izdelal ponarejen ključ, s katerim ga je v samotni pasazi odprl. Od osmih je vzel pet boj, ki so bile največ vredne, vmes

tudi nekaj srebrnih lisic. Tvrdba Rot je utrpela pri tem predrznem vlamu škodo za dobrih 18.000 dinarjev. Vlom je opazil nočni paznik, ki je obvestil policijo. Policijski organi so nato zjutraj »poštupali« okna, da bi zasledili prstne odtise vlomilca. Upati je, da bo predrzni tat kmalu padel pravici v roke.

Ljubljanska policija je pred dnevi nekim sumljivim ciganom zaplenila zlat prstan. Zdaj se je pravi lastnik tega prstana že oglašil ter je dobil svojo last nazaj. Na policiji pa imajo še lepo zbirko srebrnega jedilnega orodja, ki nosi začetnici L. M., pa tudi nekaj cenejšega orodja iz nerjavčega jekla brez monogramov. Tudi te reči so policijski organi zaplenili pri omenjenih ciganih. Kdor je te reči pogrešil, naj se zgasi na policijski upravi, kjer jih bo dobil nazaj!

Banovinske nagrade za likovne umetnike z motivi iz domače zgodovine

Za razpis banovinskih likovnih nagrad za najboljše likovne umetnine iz domače zgodovine je vladalo letos veliko zanimanje. Tekmovanja se je udeležilo 16 umetnikov z 23 deli, med katerimi je bilo 14 slik in 9 plastik.

Razsodišče, ki so ga sestavljali univ. prof. dr. France Stele, prof. in akad. slikar Gojmir A. Kos, akad. kipar Boris Kalin in upravnik Narodne galerije Ivan Zorman in kateremu je predsedoval načelnik prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovro Sušnik, je prisodilo prvo nagrado v višini 6.000 din plastiki Tineta Kosa pod značko »Puntarijeva prisega«, dve drugi nagradi po 5.000 din sliki Marija Preglja »Za taborskim obzidjem« pod značko »Pharonica« in plastiki Janeza Weissa »Slavnostni sprevod po ustoličenju« pod značko »III-X« ter dve tretji nagradi po 2.000 din sliki Rajka Slapernika »Freskat Janez Ljubljanski pri delu« pod značko »Talmaz in sliki Toneta Kralja pod značko »Slovenska blagovestnik«.

Ugotovilo se je, da je letošnji natečaj pokazal viden napredek proti lanskemu, ker so umetniki obravnavali dano nalogo konkretnije in predmetneje. Vsa dela bodo po zaključku jubilejne razstave razstavljeni v Jakopičevem paviljonu.

Ker ga je oče pokaral, je šel v smrt

Ljubljana, 23. aprila.

Od Šmarja proti Ljubljani v južni okolici se je razširila govorica o nenadni, baje zagoteni smrti 14letnega posestnika sina iz Šmarja-Sapa. O zadevi so celo orožniki poročali državnemu tožilstvu. Posestnikov sin France Perme, 14leten deček, doma na Sapi pri Šmarju je malce duševno bolan. Z njim je bila vedno težava. Rodbina sploh je nekoliko duševno bolna. Te dni je oče sinčka ostro pokaral. Ta si je očetevne besede tako k srcu vzel, da je odšel, se zaprl v stranišče in obesil. Obesene ga, ko mu že več ni bilo mogoče pomagati, je našla sestra Milka, ki je takoj poklicala očeta. Ta je prezeval vrv. Sinček je bil že mrtev. Truplo so doma lepo obklesali v praznično obleko in je položili na mrtvaški oder, kakor da bi deček umrl naravne smrti. Pozneje so za smrt izvedeli tudi orožniki v Šmarju. Zdravnik je ugotovil, da je bil deček obešen in da je smrt nastopila vsled obešenja. Orožniki so trdo prijeli posestnika Permeta, ki je naposled priznal, da so dečka našli v stranišči obešenega. Perme je imel mnogo sitnosti samo zato, ker je skušal iz »kmečke sramežljivosti« sinovo smrt prikriti.

Lepi uspehi Akademске skupine SPD v zasneženih gorah Durmitorja

Povrhu tega imajo še eno lastnost, ki izvira brez dvoma iz tradicije, saj so imeli svojo lastno malo državo, v kateri je radi malega števila prebivalstva dobil vsak posameznik vse drugačno važnost in pomembnost kakor jo dobiva sicer v sestavi in organizaciji drugih, večjih držav kakor je bila njihova, črnogorska. Črnogorci dandanašnji silno radi filozofirajo, zlasti zdaj, v zimskem času, ko imajo časa na pretek. Pozimi ti filozofirajo in razpravljajo po ves dan, njihova prav posebna strast — in to je tista lastnost, ki brez dvoma izvira iz tradicije — pa je politiziranje. To vam počno pozimi po ves dan, da se srečata le dva znanca, pa je tu že ves parlament, vsa »spodnja« in »zgornja« zbornica in »rajhstaga«. Marsikdaj v tem svojem politiziranju izklučajo tudi kakšne prav originalne in pametne misli, ki poklicnemu, šolanemu in učenemu politiku kljub njegovi strokovni izobrazbi in kva-

lifikaciji najbrž ne bi prišle v misel. S politiziranjem pozimi prebijejo včasih po ves dan. Pri njih so od vseh zunanjih narodov, elasti v časteh, tudi dandanašnji še vedno — Rusi. Mladi in stari se ogrevajo zanje in za zmago slovanstva. Ta sentimentalna poteza, ki je značilna za vse majhne narode na svetu, brez izjeme, ima svoje korenine, ki so zasidrane prav čvrsto v zgodovini stoletij. Rusom je bil mali, pa junaški narod, ki se je tako pogumno in uspešno upiral Turkom, že od nekdaj všeč ter so ga podpirali, ne toliko, ker bi utegnili imeti od njega kakšne koristi, ampak iz čustva in simpatije. Po osemdeset let stari Črnogorci se ti roté, da na Ruso bodo nikdar dvignili in namerili puške. V spominu so jim časi, ko jih je bila Rusija podpirala v njihovem težkem boju z nasilnimi in premočnimi Turki.

Gospodarstvo se pomole, pa le prav počasi razvija, kar je tudi razumljivo, saj

Iz sodne in policijske kronike

Karamboli na dnevnem redu - Obsojen Satir - Zemljiške špekulacije in dolgovi - Drzen žepar v pasti

Ljubljana, 23. aprila.

Kazenski sodnik-podrednik na okrožnem sodišču ima resnično mnogo kozenskih zadev po znamenitem avtomobilskem paragrafu, ki kažejo, kako se pri nas le zaradi nepredvidnosti, drznosti in objesnosti vozačev vseh kategorij dogajajo neprestano razne prometne nesreče, ki zahtevajo tudi več človeških žrtv. Ob dnevi, ko ta sodnik razpravlja v dvorani, lahko reporter računa, da pride pred sodnika na odgovor tudi delikventi po avtomobilskem paragrafu. Javnost je opravljena, da zahteva strožje kazni proti nepredvidnim vozačem.

Na Masarykovi cesti je bila lani 21. nov. okoli 18 huda motociklistična nesreča. Mehaniki pripravniki Ivan Krušec iz Tacna je od Kolodvorske ulice vozil po Masarykovi cesti proti Miklošičevi. Z motornim kolesom je zavozil v pasanta Emila Koprivnikarja, ga podrl na tla tako, da je ta z glavo zadel ob kamen in si močno prebil lobanjo na temenu. Zaradi te poškodbe je pozneje umrl. Ivan Krušec je bil sedaj obtožen prestopka zoper varnost javnega prometa. Obtožene je, kar je običajno pri vozačih, zanikal krivdo in jo zvrčal na ubogega pasanta, trdeč, da je vozil počasi, previdno in pravilno in je dajal predpisane signale, obdvoval je popolnoma mehanizem motorja, dasi nima še šoferskega izpita. Pasant sam je bil — tako je trdil obtožene — nepreviden in je zakrivil nesrečo. Sodnik se je na podlagi izvedenih dokazov prepričal o obtoženi krivdi. Krušec je bil obsojen na dva meseca zapora, pogojno na dve leti.

Pred sodnika je nato prišel drugi vozač. Mizarski mojster na Bledu, Andrej Potočnik, je napravil na motornem kolesu izlet v Tržič. Na povratku je 15. avgusta lani doživel hudo nesrečo. Po banovinski cesti iz Dupelj proti Križam je vozil za nekim osebnim avtom, ki je delal velik prah. Zadaj za njim je sedela na sociju njegova žena Alojzija. Na hudem ovinku je skušal prehiteti avto. Res ga je prehitel in tudi še enega voznika. Nasproti je privozil neki voznik, zadel je Potočnik v konja. Z motorjem je hitro krenil na svojo desno stran. Obrat je bil silen tako, da se je motocikel prevrnil. Potočnik je bil lažje poškodovan. Njegova žena pa je obležala nezavestna na tleh. Dobila je pretesen možganov. Sreča v nesreči je bila, da ni prišlo še do hujšega karambola, ko bi trčila skup vsa tri vozila. Potočnik, obtožen tudi po gornjem paragrafu, je dobil en mesec zapora, pogojno za dve leti.

Sodnik-podrednik je včeraj sodil nenavaden primer prestopka zoper javno moralo. Nekaj boljši Ljubljčan, situiran uradnik, ima gotovo čudno bolezen, na pohujšuje tu in tam nedorasle deklice s svojim nastopom. Sam pravi, da je moralno nekoliko defektan in da ima čudno fiksno idejo. Ne more videti deklic. Zaradi prestopka zoper javno moralo je bil že enkrat obsojen. Včeraj je bil kaznovan na 2500 din denarne globe. V slučaju neplačila globe bo Ljubljčan iz visokih krogov sedel dober mesec v sobici za rešetkami v hotelu pri justični palači.

Velike zemljiške špekulacije se še vedno živahno razvijajo. Kupceve je dosti, prodajalcev prav tako! Prodajalci ponujajo svoje parcele in hiše, da poiščejo mogoče kje drugje ugodnejši svet, da krijejo svoje obveznosti, da plačajo dolgove, da

19. maja bodo na Hrvaškem obč. volitve

Zagreb, 22. aprila. j. Ban hrvaške banovine dr. Ivan Subašić je razpisal občinske volitve na Hrvaškem za nedeljo, 19. maja. »Hrvaški dnevniki« objavljajo s tem v zvezi naslednje pojasnilo, ki naj bi prikazalo stališče hrvaškega političnega vodstva do volitev:

Z ukazom bana banovine Hrvatske so razpisane volitve v vaške občine v banovini Hrvatski za nedeljo, 19. maja. S tem ukazom so zanikane tudi govorice, da teh volitev zaradi položaja v svetu ne bo. Občinske volitve bodo po noveliranem volivnem zakonu, ki naj favorizira liste z relativno večino in kateri uvaža službo župana tako, da župan izgubi svojo službo, če mu bo večina občinskih odbornikov izrekla nezaupanje. Občinske volitve vsaj na Hrvaškem ne bodo imele strankarsko-političnega značaja. Pri njih se ne bodo merile moči posameznih strank, med drugim tudi zaradi tega ne, ker v hrvaških vaseh sploh ni druge stranke kakor je HSS. Pri postavljanju list za občinske volitve bodo torej mero-dajni le komunalni razlogi. S tem odprade tudi ne resno sumničenje nekih lističev, da stremiti na Hrvaškem vse za tem, da bi se drugim strankam razen HSS onemogočila udeležba pri volitvah. Zelo dobro je znano, da je predsednik dr. Matkež že z najdijm občinskimi volitvam, katere je razpisala vlada dr. Milana Stojadinovića, oporekal značaj merjenja strankarskih sil. Rečeno je bilo, da dr. Stojadinović ne bo postal predstavnik srbskega naroda niti tedaj, če se mu posreči pri volitvah dobiti večino občinskih odbornikov. Svoje mnenje o političnem značaju občinskih volitev je HSS ohranila tudi sedaj. Občinske volitve predstavljajo redno potrebo občin, da obnove svoje zastopstvo in da v občinske zastope pridejo ljudje, ki se razumejo na komunalna vprašanja in kateri so pripravljeni delati v korist svojih občin in občanov. Najkrajši rok za razpis teh volitev je deset dni, toda ban je določil daljši rok, da bi imelo ljudstvo več časa pogovoriti se o kandidatih.

se iznebe raznih sitnosti, nekateri pa delajo to iz povsem špekulativnih namenov. Kupci na drugi strani skušajo svoje kapitalije zavarovati pred vsemi finančnimi krizami v zemlji, dvigajo pri zavodih denar in kupujejo vse, kjer koli dobe kaj ugodnega naprodaj. Velik je val kupcev, ki prihaja z dežele v mesto. Nasprotno Ljubljčan, ki so toliko srečni, da imajo nekaj pod palcem, iščejo posestva in parcele na deželi. Do tega ponedeljka je bilo za Ljubljano in okolice zaznamovanih v zemljiški knjigi 107 kupnih pogodb za 4.628.908 dinarjev, to v februarju.

Kakor so živahne zemljiške kupčije, tako je na drugi strani opažati, da se prav pridno brišejo razni stari in novi, majhni in veliki dolgovi, da se izknjižujejo hipotekna posojila v veliko večjem obsegu, kakor lansko leto ob tem času. Januar je letos zaznamoval pri 59 zemlj. vloz. številkah izbris dolgov v skupnem znesku 3.121.561 dinarjev, februarja celo 82 vlog za izbris dolgov v skupnem znesku 4.281.232 din. Januarja so bili pri 8 posestvih izbrisani stari kronski dolgovi v znesku 483.251 K. pri 6 posestvih pa celo najstarejši dolgovi v avstrijskih goldinarjih v skupnem znesku 12.962 fl.

Drzen zagrebški žepar se je v nedeljo dopoldne ujel v mreže policije. Nekaj Ljubljčan, ljubitelj narave, je čakal na vlak, da se popelje na Gorenjsko. Na peronu je hodil sem in tja. Da opravi svojo malo telesno potrebo, je stopil v stranišče. Kmalu je za njim smuknil visok možakar. Po končani stvari. Možakar lepo: »Gospodine. Prosim vas, koliko je treba plačati za vožnjo do Zagreba?« Gospod. kakor vsak vljuden, postrežljiv Ljubljčan, je vzle vozni red in začel na prvih straneh gledati vozne cene za Zagreb. Razvijal se je kratek pogovor. Možakar je v go-spoda prav nalahno silil. Gospod niti slutil ni, kaj še, da bi bil onazil, kako mu je mož spretno, s pravcato virtuoznostjo izmaknil zlato uro z zlato verižico iz telovnikovega žepa. Odšla sta na peron. Možakar se je gospodu lepo in smehljivo zahvaljeval: »Hvala vam lepa, gospodine! Imam još vremena! Idem još malo u varošte. Sreča je bila, da je gospod nato segel v telovnikov žep, da bi pogledal, da-li gre njegova ura pravilno in točno po železniki. Velikansko presenečenje! Ure in verižice nikjer! Gospod je takoj zbral svoje duševne sile, hitro je opozoril stražnika na neznanca. Prijeli so možakarja. Na stražnici so res pri-nem našli gospodovo uro. Žepar je tajil. Na policiji je najbrž dal tudi napadno ime in napačne osebne podatke. Navedel je, da se zove Pero Andrić, doma iz Turčije, okraj Brčko, Bosna. Pozneje je Pero priznal, da je gospodu ukradel zlato uro, vredno 3000 din. Policija upa, da je prišla prav drznega žeparja, kajti Pero se je toliko izdal, da je navedel imena nekaterih žeparjev, s katerimi je dobro znan.

Požar v Savljah

Ježica, 23. aprila.

Nocojšnjo noč se je nenadoma pojavil požar pri posestniku Jožetu Sublju, po domače pri Urtarju v Savljah. Gospodar Jože in njegov brat Ignacij sta oba spala na gospodarskem poslopju, prvi na podu, drugi pa na svisljih. Nace je okrog pol treh ponoči nenadoma začul čudno prasketanje in ko se je dvignil iz ležišča, je videl, da gori isto gospodarsko poslopje, v katerem je spal. Brž je zbudil še brata Jožeta, naka sta oba hitro začela z reševalnimi deli. Seveda je medtem ogenj objel že celotno poslopje, ki je bilo dobro založeno z mrvo in slamo, zgrajeno pa je bilo na enem koncu iz lesenih poltramov, ki so ognju dajali zelo dobrega netiva. Obema bratoma se je sicer posrečilo, da sta zadnji hip iz hleva spustila živino. Nace je deloma rešil iz gorečega poslopja tudi nekaj voz, toda poslopja samega, kakor tudi ostalih premičnin iz poslopja nista mogla več rešiti. Nace se je pri reševanju gorečih premičnin tudi močno opeknel na desni roki.

Na pomoč so kljub pozni nočni uri prihiteli tudi gasilci iz Ježice, iz Stožice, iz Šiške ter tudi iz Ljubljane. vsi z brizgalnicami, toda na pogorišču niso imeli drugega opravka, kakor da so pred ognjem obvarovali sosedna poslopja. Škoda zaradi požara je znatna, vendar je krita z zavarovalnico. Kako je požar nastal, ni znano, vendar smatrajo, da je moral ogenj povzročiti kratki električni stik.

Svinja odgriznila otroku roko

Celje, dne 22. aprila.

Na Roginski gorici pri Šmarju pri Jeļah se je dogodila svojevrsna nesreča, ki naj bo v posebno opozorilo in svarilo staršem in vzgojiteljem otrok. Desetmesečni sinček Skorc Alojz je ležal na blazini na travniku, kjer so ga pustili brez nadzorstva. Na travniku so se pasle svinje in tako se je zgodilo, da je prišla do otroka svinja, ki se ga lotila in mu odgriznila levo roko v zapestju ter ga odgriznila še po desni roki in obrazu tako, da je otrok v resni nevarnosti za življenje.

Na Mleščevem pri Stični je umrla v 76. letu starosti Markovič Frančiška roj. Nadrah. Pokojna je bila sestra stolnega prošta g. Ignacija Nadraha. Pogreb bo v sredo ob 10. dopoldne v Stični. Zlata duša naj v miru počiva! Zaljubljeni naši iskreno sožalje!

tujski promet ter lep zaslužek za domačine, ki bi se lahko gmotno pošteno opomogli. Zdej je tujski promet nečelikh razvit le poleti. V Zabljak zlasti prihajajo številni Belgijanci, ki jih je včasih toliko, da je vse prenapolnjeno. Za zimeki šport so sicer — razen zvez, seveda — dan vsi pogodi. Kraji so krasni, emučišča idealna. Tudi bi bilo smučanje tudi za najrazvije-nejše ljudi res užitek. Morda pa bi se vzporedno z razvojem smučarskega športa utegnulo razviti tudi še kaj drugega — zimka alpinistička. Pogojev zanje je dovolj, samo pričeti bi bilo treba. Srbi to reč zanemarijajo, ali boljše rečeno, prav za prav se niti dobro niso začeli z njo. Če bi se zanimanje za ta plemeniti šport vsaj po mestih nekoliko bolj razmahnilo in če bi od tam prišla vsaj skromna iniciativa, potem skoraj ni dvoma, da se ne bi kmalu zanj ogreli tudi tisti, ki imajo do durmitorskih gora najbliže.

Zabljak je idealno gorsko letovišče, saj leži 1450 metrov visoko in ima zato izredno dober zrak. Zima je zelo dolga, saj se v tem kraju sneg drži celih šest mesecev.

Od tu in tam

Predsednik izvršilnega odbora demokratske stranke Milan Grol je imel v Novem Sadu shod svojih pristašev. Prireditelj naj bi bila neke vrste spominska svečanost za pokojnim Ljubomirjem Davidovičem. Grol se je obširno bavil s političnimi razmerami v Vojvodini in razlagal na dolgo in široko, kako si je rešitev vojvodinskega vprašanja baje zamišljal Ljuba Davidović. Grol je poudarjal, da je bila Vojvodina najbolj kulturna srbska pokrajina in zato ji srbski merodajni činitelji niso mogli posvečati toliko pozornosti, kakor pa so jo morali posvečati bolj zaostalim južnim pokrajinam. Nato je Grol svoje stališče do vojvodinskega vprašanja očrtal z geslom, ki pravi, da so Donava, Morava in Vardar srbska glavna žila, okrog katere valovi vse življenje. Rekel je tudi, da je za nekatere vprašanje Vojvodine vprašanje nekaj okrajev (pri tem cilja na Hrvate), za vse druge pa je Vojvodina vprašanje narodnega obstoja. Končno je Grol proglasil kot geslo današnjih dni, da je treba vse silo zbrati in jih usmeriti za borbo v resnih trenutkih. — Grolov govor kaže nedvomno na umirjenost, s katero so začeli opozicionaleci razpravljati o najbolj perečih notranjepolitičnih vprašanjih. Ostrina, s katero so prej operirali, se je umaknila mirni razsloji.

Drugi demokratski prvak dr. Boža Marković pa je na shodu v Dragincu razpravljaj prvenstveno o sporazumu in se pritoževal, da se država še ni demokratizirala, kakor je to obljubila sporazumska vlada. Dr. Marković posebno obžaluje, da ni bilo še občinskih niti skupščinskih volitev. On sam daje prednost občinskim volitvah. Ni mu všeč, da so na Hrvaškem že zakoniti novo uredbo za občinske volitve z javnim glasovanjem. Dr. Marković se sprašuje, zakaj so Hrvatje kaj takega dovolili. Ne more razumeti, pa čeprav trdijo Hrvatje, da je vsakomur jasno, kakšno je razpoloženje na Hrvaškem. Dr. Marković pravi, da javnega glasovanja nihče ne more odobravati, ker s tem ni dana ljudstvu možnost za svobodno izražanje prepričanja in volje. Dr. Marković se je bavil tudi z vestmi o neke vrste koncentracijski vladi, ki naj bi bila potrebna spritju sedanega mednarodnega položaja. On je mnenja, da en gre za to, da bi se sedanja vladna sestava izpopolnila zgolj z nekaj zastopniki iz ostalih političnih skupin, temveč je treba vzeti v poštev le novo kombinacijo, in v tem smislu razumejo demokracije tako imenovano koncentracijo sil.

Predsednik radikalnega glavnega odbora Aca Stanojević se še vedno mudi v Belgradu. Kakor poročajo časopisi, bo ostal tam še nekaj dni, med tem časom pa se bo stalno posvetoval s svojimi političnimi prijatelji in sodelavci. Razgovori se tičejo stališča radikalnega glavnega odbora do političnega položaja in bržkone tudi do vesti, da se pripravljajo koncentracija vseh strank, o čemer prav posebno opozicija prerada govori. Pred tremi dnevi pa je bil Aca Stanojević sprejet tudi pri knezu namestniku Pavlu v avdienco.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je bil na obisku v Nišu in si je ogledal tudi razdejanje po povodnji, katero je neurje naredilo v vasi Hadžin Han blizu Niša. Dragiša Cvetković je podaril za poplavljenec večjo vsoto denarja. Včeraj pa se je mudil v Aleksincu, kjer ga je občinski svet izvolil za svojega častnega občana v znak priznanja za zasluge, ki si jih je predsednik vlade pridobil ne samo za Aleksinac, temveč za vso državo, ker je pomagal izpeljati veliko zamisel narodnega sporazuma in ojačanja naše države na zunanji in znotraj. Predsednik vlade se je nato vrnil v Belgrad.

V Belgradu posluša tudi posebna jugoslovansko-holandska trgovinska zbornica, ki ima nalogo posredovati in pospeševati trgovinske zveze med obema državama. Na svojem obnem zboru so odborniki mešane zbornice ugotovili, da se je delovanje zbornice izkazalo za plodno, ker se je navzlic vojnemu stanju in Evropski povečal obseg medsebojne trgovine. Zbornica je poslala lani v Holandijo svojega zastopnika, ki je pomagal skleniti več novih trgovinskih zvez, obenem pa je storila mnogo za razstavo holandskega gospodarstva na zagrebškem in belgrajskem velesejmu. Obenem je zbornica zaradi izrednih razmer v svetu, ki seveda ovirajo tudi razvoj trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in Holandijo, izvedla anketo, v kateri je sodelovalo okrog 1000 jugoslovanskih in holandskih trgovcev. Cilj te ankete je, da bi se našle nove poti, po katerih bi se trgovinski stiki še bolj poglobili.

Zveza trgovskih združenj še vedno trdno vztraja pri svoji zahtevi, da je treba spremeniti davčne predpise, ki jih je bil finančni minister uveljavil pred božičem. Trgovci stalno poudarjajo, da so ti predpisi tako hudi in krivični, da ne bodo samo prizadeli trgovcev, temveč bodo trgovino v mnogih primerih celo zatrli. Posebno so hudi na kazenske odredbe, ki bi zalede tiste, ki bi davke prikrivali. Dalje niso zadovoljni z delovanjem Privilegirane izvozne družbe in pravijo, da naj ta družba zares najprej nakupi zadostne količine hrane za pasivne kraje, toda šele potem naj se začne baviti z mislijo, da bi nakupila nove količine hrane v tujini. Potem pa so trgovci predlagali, naj bi oblasti ne gledale samo na cene moke, temveč naj bi nadzirale tudi cene žita, ker bo sicer nemogoče koristno nadzirati cene moke. Njihova želja je tudi, da bi se trgovcem dala pravica samostojno uvažati petrolej in da bi se malim trgovcem z jamčili pri tem vsaj 10% kosmatni dobiček. Posledno pa so trgovci hudi na krošnjarenje.

Med prekupčevalci z žitom, ki jim je posebno všeč visoka cena koruze in žita, za katero pa pravijo potrošniki, da je strasansko pretirana, je zbudila silno nevoljo vest, da misli država kupiti v tujini 10.000 vagonov koruze po nižji ceni in s tem na trgu vreti domače cene. Prekupčevalci pravijo, da se jim bo s tem zgodila krivica, ker bodo imeli izgubo. Izgovarjajo se, da bi smela država kaj takega storiti edino le v primeru, če bi s podobnimi sredstvi posegla tudi pri cenah ostalih proizvodov.

Trmastega hišnega lastnika so zasili oni dan pred belgrajskim sodiščem. Aleksander Duhanov je navzlic jasnim določilom zakonov povzročil svojeemu najemniku mesečno stanovanjsko najemnino za 125 din. Stanovalec ga je tožil in sodišče je ne- skromnemu hišnemu lastniku naložilo 20 dni zapora in 5000 din denarne kazni, in sicer brezpojno. Navzlic ponovnim takim obsodbam pa pravijo prestolniški časopisi, da je še mnogo podobnih grešnikov, vendar pa so njihovi stanovanjski najemniki toliko krotki, da povzročanja najemnin ne prijavljajo.

Pravo pravcato bitko so imeli v neki gostilni v Kustodiji blizu Zagreba. V gostilni sta se namreč srečali dve družbi. V vsaki je bil po en tak gost, ki je imel stare nepopravljane račune z drugim iz druge družbe. Do prerakanja je seveda kaj hitro prišlo. Nazadnje so spregovorili stoli, mize, steklenice in noži. Bila je prava bitka. Ljudi je bil tak, da je eden obelžal mrtev z razbito glavo, šest pa jih je bilo težje ranjenih. Dva med njimi najbrž ne bosta preživela poškodb.

Charles Boyer in Irena Dunne v prekrasni ljubavni romanci. Ta film zasluži, da si ga ogledate!

KINO UNION telefon 22-21. Predstave: 16, 19 in 21

LJUBAVNI KRIK

Kako je z našo lesno trgovino

Ljubljana, 23. aprila.

Lesna trgovina zaznamuje v zadnjih mesecih nepričakovano velik razmah. Cene lesa so se dvignile na višino, kakršne v povojni dobi še niso dosegle, povpraševanje po lesu pa je bilo izredno živahno. Ta razvoj v lesni trgovini je pripisovati predvsem okolnosti, da je uvoz lesa v uvozne države zaradi zunanje-političnega položaja, zlasti pa zaradi blokade in ukrepov proti blokadi, kakor tudi zaradi nevarnosti pomorskega prometa zelo otežkočen, na drugi strani pa je potreba na lesu zaradi vojne močno narasla. Na lesnem trgu se posebno močno čuti zastoj v lesni trgovini z balističnimi državami, ki so iz svojih bogatih gozdov preskrbovale mnoge države z lesom. Nenavadna konjunktura za les je zajela zlasti Slovenijo, ki meji na tri uvozne države: Italijo, Nemčijo in Madžarsko. V te države se je tudi izvozilo največ lesa. Kljub še vedno živahnemu povpraševanju po lesu in nestalnim cenam lesa pa je zadnje čase opaziti na lesnem trgu nekoliko mirnejšo tendenco kar je pripisati nekaterim težavam, ki so nastale pri izvozu lesa v omejenih državah.

Kako je z Italijo

Italija zahteva za bombaž, lan, riž in industrijske proizvode, ki jih izvažajo v našo državo, znatno višje cene, kakor so cene na svetovnem trgu. Zaradi teh cen so nastale težave v kri- rišnem prometu z Italijo in so naši izvozniki prisiljeni precej časa čakati na izplačilo. Italija je razen tega napravila ugodno pogodbo z Romunijo, po kateri bo ta mogla izvoziti v Italijo velike količine lesa. Ker je ta les cenejši od našega, bo mogel na italijanskem trgu več ali manj izpodrivati naš les. Računati je tudi, da je Italija svoje velike potrebe na lesu za vo- vojske namene že pokrila in da ni pričakovati večjih naročil lesa za te svrhe. Kljub temu se more pričakovati, da bo Italija tudi v bodoče ostala najboljši odjemalec za naš les. Na izvoz lesa v Italijo je navezana zlasti Notranjska ter Gorenjska. Izvažajo pa se v Italijo vsakovrsten mehek in trd les, drva ter oglje. Na kvaliteto blaga Italijani ne stavlajo posebnih zahtev.

Lesna trgovina z Nemčijo

V lesni trgovini z Nemčijo je po izbruhu vojne nastala stagnacija, ki je tudi konferenca naših in nemških zastopnikov na Bledu me- mesca marca ni mogla zadovoljivo odpraviti. Na sklep te konference so se cene mehkega žaga- nega lesa, ki ga Nemčija predvsem uvažala, sicer dvignila na 50 do 55 RM, za najboljše mizarsko blago pa 75 do 82 RM; vendar so tudi te cene spritju današnjih cen lesa preizkušnje, zaradi česar se lesna trgovina z Nemčijo doslej ni mogla razviti tako, kakor bi bilo pričakovati. Upošte- vati je tudi, da more Nemčija po priključitvi Nemške Avstrije, Češke in Poljske velik del domačih potreb na lesu pokriti sama. V pro- metu z Nemčijo je občutno tudi pomanjkanje vagonov. Bodoči kontingenti dovoljujejo večji izvoz zlasti za trd okrogel les, celulozen les, žagan smrekov, jelov in borov les ter hrastove in borove pragove. Kako se bo lesna trgovina z Nemčijo razvijala v bodoče, je odvisno pred- vsem od zunanje-političnega razvoja.

Madžarska je navezana na nas in na Romunijo

Madžarska, ki je svoj čas velik del svojih potreb na lesu krila iz Nemške Avstrije, Češke in Poljske, je po priključitvi teh držav k Nem- čiji navezana na uvoz lesa iz Jugoslavije in

1. maja bo staro mestno pokopališče končnoveljavno zaprto

Maribor, 22. aprila.

Mestno poglavarstvo v Mariboru objavlja na- slednji razglas: Mestni svet mariborski je odredil z odločbo dne 6. februarja 1914 zatvoritev starega mestnega pokopališča, last stolne in mestne žup- nije, in sicer z dnem 31. marca 1914. Na prošnjo stolne in mestne župnije je mestni svet ta rok po- daljšal do 30. aprila 1914 s pripombo, da se dru- žinski grobovi še smejo uporabljati za dobo pet let, grobnice pa 10 let. Končna odstranitev vseh ograj, križev, spomenikov itd. pa se mora izvršiti v 40 letih. Po tem sklepu si je mestni svet pri-

Športne vesti

Holandska : Belgija 4 : 2 (3 : 0).

V nedeljo je v Rotterdamu igrala belgijska no- gometna reprezentanca z holandsko nogometno re- prezentanco. Belgijci so tekmo izgubili 4 : 2. V prvem polčasu se je zdelo celo, da bo belgijska reprezentanca odšla iz igrišča katastrofalno pora- žena. Tekma je gledalo okoli 20.000 gledalcev.

Zmagala Punčeca in Pallade v Rimu.

Včeraj je bila v Rimu finalna tekma medna- rodnega teniškega turnirja. V igri dvojice sta zma- gala naša teniška igralca Punčec in Pallada nad italijansko dvojico de Stefani in Tarroni 6 : 4, 6 : 4, 6 : 4. Naša igralca sta bila neprimerno moč- nejša in sta z lahkoto zmagala. Navzoče občinstvo je zmago naših igralcev lepo pozdravilo. Tej tekmi je tudi prisostvoval jugoslovanski poslanik v Rimu Jovan Hristić z osebjem poslaništva.

V posameznih igrah za mednarodno teniško prvenstvo Italije, je zmagal naš Punčec, ki je po ne- običajno napeti in dolgi igri premagal Romuna Ta- nacesca z rezultatom 6 : 4, 3 : 6, 6 : 3, 6 : 2, 6 : 4. Igra med obema igralcema je trajala 3 ure.

Italijansko nogometno prvenstvo.

Nedeljske prvenstvene tekme italijanskih klub- ov so se končale z naslednjimi izidi.

Juventus : Bologna 1 : 0, Venezia : Novara 3 : 1, Napoli : Lazio 1 : 1, Milano : Liguria 2 : 0, Ambrosiana : Genova 2 : 1, Roma : Fiorentina 0 : 0, Triestina : Torino 2 : 2, Modena : Bari 3 : 0.

Na čelu tabele je še vedno Ambrosiana, ki ima 39 točk, sledijo Bologna s 36 točkami, Genova 32, Juventus 31, Lazio 30 in na šestem mestu Torino z 28 točkami.

V madžarskem prvenstvu pa še vedno vodi Hungaria z 31 točkami, potem Ujpest s 30, Ferenz- varos 28, Kiepest 25 točk.

Romunije. Iz Slovenije se zlasti veliko lesa iz- važajo na Madžarsko iz dravske, mežiške in mi- slinske doline, in sicer predvsem mehak rezan les. Pričakovati je, da bo Madžarska tudi v na- prej ostala eden najboljših odjemalcev za naš les.

Izvoz v ostale države

Izvoz lesa v ostale države je napram izvozu v omenjene tri države razmeroma majhen. Več lesa se je izvozilo v Švico, ki bi mogla postati dober odjemalec za naš les, če ne bi stajala prevelikih zahtev na kvaliteto blaga. Manjše količine lesa so se izvozile tudi v Grčijo in Levant.

Nekaj lesa gre tudi v ostale dele naše drža- ve, zlasti v banovino Hrvatsko, kamor se izvažajo precej trdega lesa in drv.

V Sloveniji se porabi precej stavbenega lesa, celuloznega lesa ter oglja za industrijo (Jesenice, Ruše).

Cene lesa so bile zelo različne

Cene lesa so bile v raznih krajih tako raz- lične, da je iz njih težko izluščiti pravo ceno. Najvišje so bile ob meji, kjer so v poedinih primerih dosegle za smrekove hlode tudi višino nad 550 din na panju. Najmanjše pa so bile v manj dostopnih krajih, kjer ni prave konku- rence med lesnimi trgovci in kjer so smrekove hlode plačevali tudi po ceni izpod 110 din. ZDU je pri eni izmed zadnjih licitacij v Kočevju dosegla za smrekovino na panju povprečno ce- no 212 din, posamezno pa tudi 255 din.

Povpraševanje po lesu

Povpraševanje je bilo zlasti veliko za vsako- vrsten mehak les; za trd les ni večjega po- vpraševanja in se tudi cene lesa niso omembe vredno dvignile.

Kmečki posestniki od izredne konjunktura na lesnem trgu niso imeli onih koristi, kot bi si jih mogle pričakovati. Lesni trgovci so v pričakovanju naglega porasta cen že v naprej pokupili precejšnje zaloge lesa, pa mnogi po- sestniki niso imeli lesa za prodajo, ko so se cene nepričakovano dvignile. Dogajali so se primeri, ko so lesni trgovci s prodajo lesa več zaslužili, kakor so kmetje prejeli za les. Velike razlike ne le v cenah lesa na štoru, ki so neizbežne, ampak tudi v cenah lesa, postav- ljene na postajo, ki bi se pri urejenih razme- rah ne smele mnogo razlikovati, dokazujejo, da kmetje s cenami lesa niso sledili naglemu razvoju cen in so ponekod prodajali les po pre- nizkih cenah. Mnogo krivde, da kmetje ugodne konjunktura ne lesnem trgu niso izrabili v svojo korist, je pripisati tudi pomanjkanju zrelega lesa v gozdih, ki je nastalo zaradi premočnega izsekavanja gozdov v prejšnjih letih. Mnogo na- rodnega premoženja je šlo v izgubo, ker so kmetje svoje gozdove premočno izkoriščali baš v letih, ko so bile cene lesa nizke, niso pa imeli več kaj ponuditi, ko so cene lesa poskočile.

Kmetijska zbornica se trudi, da bi odpravila nedostatke v gospodarstvu s kmečkih gozdov, zlasti pa, da z organizacijo lesnih zadrug, z na- vodili za prodajo lesa, ki bodo v kratkem iz- dana v obliki posebne brošure, z navodili za izračunavanje cen lesa in z drugimi odmerami dvigne cene lesa. Velike težave pa ima Kme- tijska zbornica z obveščanjem kmečkih posest- nikov o pravih cenah lesa, ker je situacija na lesnem trgu zelo nejasna, kakor to dokazujejo tudi izredno velike razlike v cenah lesa. Kme- tijska zbornica se tudi trudi, da bi s pospe- ševanjem umnega gospodarstva z gozdovi dvi- gnila produktivno sposobnost in dohodke naših kmečkih dozdov.

1. maja bo staro mestno pokopališče končnoveljavno zaprto

držal tudi pravico, da se končna opustitev poko- pališča lahko odredi v skrajšanem roku. Mestni svet mariborski se je potem v seji dne 6. decem- bra 1928 poslužil te pravice ter je skrajšal rok za odstranitev spomenikov itd. do 1. I. 1940. Določbe so potem postale pravomočne. Prošnjo Julija Pri- merja in tovarišev, da se rok za končno opustitev pokopališča podaljša do 1. januarja 1954 ali pa vsaj za nadaljnjih 10 let, je mestni svet maribor- ski na svoji seji dne 24. III. 1939 zavrnil. Tudi banska uprava je potem pritožbo Julija Pfrimerja in tovarišev proti sklepu mestnega sveta zavrnila. Ob priliki obravnavanja prošnje Julija Pfrimerja in tovarišev je mestni svet na svoji seji 29. dec. 1939 sklenil, da se zatvoritev pokopališča izvede 1. jan. 1940, pač pa da se bo na prošnjo posamez- nikov in sporazumno z mestno župnijo kot lastnico zemljišča v slučajih, na katere se je treba po- sebej ozirati, dovoljevala izkop in prenos, toda ne daj kot do 1. maja 1940. Prebivalstvo se zaradi tega vnovič opozarja, da bo zadnji rok za podeli- tev dovoljen za izkop potekel 1. maja. S tem dnem prenehajo vse pravice meščanov na starem pokopališču. Preneha s tem tudi pravica do na- daljnega vzdrževanja in obiskovanja grobov itd. Po 1. maju se bodo odstranili vsi spomeniki, križi, ograje itd.

O vidrah. Ko se spusti vidra v vodo za svojim plenom (ribo), se lahko precej globoko potopi. Pri tem pa ne zagradi ribe z gobcem, ampak s svojimi prednjimi tacami ali nogami, ki imajo ostre kremplje.

Francoski krvnik umrl. Nedavno se je na postaji podcestne železnice v Pa- rizu mrtev zgrudil znani francoski krvnik ali ra- belj Anatole Deibler, ki je bil nad 40 let krvnik in je v tej dobi odsekal več kot 400 zločincem glave.

Učitelj — analfabet. V Londonu živi 83letni Mo- ses Jones, ki ne zna ne pisati ne brati. Navzlic temu vodi neko nedelj- sko šolo že celih 50 let in je izvrsten učitelj.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barome- ter- sko stanje	Tempe- ratura v °C		Relativna vlaž- nost v %	Oblačnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada- vine	
		na- val- večja	na- val- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	763,7	20,2	7,0	86	0	0	—	—
Maribor	762,7	22,3	8,0	80	4	W ₁	—	—
Zagreb	764,8	24,0	9,0	90	0	0	—	—
Belgrad	764,2	25,0	14,0	60	0	NE ₅	—	—
Sarajevo	765,7	24,0	12,0	70	0	0	—	—
Vis	765,2	19,0	13,0	70	4	NNW ₂	—	—
Split	764,7	24,0	13,0	70	6	0	—	—
Kumbor	763,0	22,0	13,0	80	0	NE ₁	—	—
Rab	765,4	20,0	13,0	80	3	0	—	—
Dubrovniki	763,6	23,0	12,0	60	0	NE ₁	—	—

Vremenska napoved: Nobenih bistvenih spre- memb sedanjega vremena. Krajevne nevihte niso izključene.

Koledar

Danes, torek, 23. aprila: Vojteh, Saša.

Sreda, 24. aprila: Jurij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr- ševa cesta 10; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gartner, Moste, Zaloška cesta 47.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani priredi danes ob 18.15 v predavalnici mineraloškega in- stituta na univerzi predavanje gospoda docenta dr. Ivana Pintarja »Naša zdravstvena kultura v prejšnjih stoletjih«.

Iz Legije koroških borcev. Članstvu krajevne organizacije LKB v Ljubljani sporočamo, da je preminul naš bivši bojni tovariš gospod Bogomil Gorazd, katerega spremimo na zadnji poti v torek ob 5 popoldne izpred hiše žalosti, Nunska ulica št. 17. Vabimo vse tovariše, da spremijo na zadnji poti svojega nekdanjega soproga. — Krajevna organizacija LKB, Ljubljana.

Pevski zbor Glasbene Matice drevi izjemoma nima vaje. Prihodnji vaji bodeta pod vodstvom rav- natelja Polica v sredo in četrtek ob 20 za mešani zbor. — Odbor.

»Gledališče mladih«. V ponedeljek, 29. t. m. bo ob 20 ponovilo »Gledališče mladih« Camkarjevo »Lepo Vido«. Prva uprizoritev je vsestransko uspe- šna tako režijsko kakor igralsko. »Lepo Vido« je zrealiziral Sintič Zvonimir, govorni zbor pa je pri- pravil Jože Borko.

Sedežna družina sporoča, da je umrl njen član in odbornik mladinskega oddelka — Milanec Emil, stud. tehn. Odbor poziva vse članstvo, da se ude- leži pogreba, ki bo danes ob pol 14 iz mrtvašnice splošne bolnišnice!

Akademiki in akademikarke!

Akadska zveza vabi vse akademike in aka- demikarke, da se udeležijo pogreba našega pokop- nega tovariša Milanca Emila, stud. tehn. Pogreb bo danes v torek, 23. aprila izpred mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu ob pol 2 popoldne.

Akadska zveza.

Čebelarji tabor v Grosupljem. Vse čebelar- je in njih prijatelje opozarjamo na čebelarji ta- bor, ki bo dne 28. aprila t. l. v Grosupljem. Na taboru bodo predavali naši priznani predavatelji in čebelarji strokovnjaki. Nekatera predavanja bodo združena s filmom, ki bo kazal vzroke ma- lice, čebelarje boleznih itd. Začetek tabora bo ob 10. pri čebelnjaku g. Kosaka. Pred taborom bo ob 9. služ- ba božja. Čebelarji! Obiščite naš prvi tabor in pokažite, da se zavedate važnosti te lepe in ko- ristne panoge slovenskega kmetijstva.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 23. aprila: »Hamlet«. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza, člana Nar. gledališča v Pragi.

Sreda, 24. aprila: »Partija šaha«. Red Sreda.

Četrtek, 25. aprila: »Hamlet«. Red četrtek. Gosto- vanje Zvonimirja Rogoza.

Petek, 26. aprila: »Danes bomo tiči«. Premiera.

Premierski abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Sobota, 27. aprila: »Hamlet«. Red B in poletni abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 23. aprila: Zaprt. (Gostovanje ljubljanske opere v Celju: »Rusalka«.)

Sreda, 24. aprila: »Lucija Lammermoorska«.

Red B in Poletni abonma. Gostovanje Soaje Ivan- čičeve in Josipa Gostiča.

Četrtek, 25. aprila: »Adriana Lecouvreur«. Izven.

Gostovanje bolgarske sopranistke Vanje Le- vovtove.

Petek, 26. aprila: zaprt (generalka).

Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru

Torek, 23. aprila ob 20: »Ana Christie« Red B.

Sreda, 24. aprila: Zaprt.

Četrtek, 25. aprila ob 20: »Izdaja pri Navari«.

Premiera. Red C.

Celjsko gledališče

Danes gostovanje ljubljanske opere z Dvořa- kovovo opero »Rusalka«. Začetek točno ob 7 zvečer. Priskrbite si vstopnice že v predprodaji v Slomsko- vi kajigrani!

Zahvala

Izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki ste v dneh bolezni in smrti naše ljubljene mamice

Frančiške Gantar roj. Demšar

z nami sočustvovali in pripomogli k tako lepemu pogrebu. — Predvsem se zahvaljujemo gg. duhovnikom, požrtvovalnemu g. zdravniku dr. Gregoriju, gg. učiteljicam za pomoč v dneh hude preizkušnje. — Bog plačaj vsem!

Malenski vrh-Poljčane, dne 22. aprila 1940.

Družina Gantar.

Od „nemških jezdecev“ Katarine Medicejske do tujskih legij

Vojaki-najemniki v francoski vojski v vseh dobah zgodovine

Tuji kot prostovoljci v službi Francije so že tradicija v francoski vojski, ki je seveda v teku stoletij večkrat spremenila svoj značaj. V starih časih najemniških čet je bil vojak-tužec v vseh deželah Evrope kaj navadna prikažen. »Najemnik« ni branil svoje domovine, ker je ni imel. Služil je svojemu gospodarju-grofu, ki ga je plačeval. Zgodovinarji pripovedujejo mnogo zgodb o teh najemnikih, kako so se v bojih med pokanjem arkebuz kar naenkrat premislili in nenadoma zapustili svojega dotedanjega gospodarja ter prestopili na nasprotnikovo stran, ker je ta ponudil večjo plačo. Ze v starih časih je imela Francija neko privlačnost na najemnike vse Evrope. Francosko kraljestvo, ki je že zgodaj doseglo svojo dokončno obliko, je bilo ob koncu srednjega veka na višku svoje moči in se je zavedalo, da je kulturno središče vsega sveta.

Ob koncu 15. stoletja je Karel VIII. poveljeval nemškim pešcem-vojakom. Malo kasneje je imela Katarina Medicejska okrog 35.000 vojakov-najemnikov, kar je bilo za tiste čase ogromno število. V tej armadi so bili Flamci, Nemci, Švicariji in domačini. Ludvik XIII., še bolj pa Ludvik XIV. »sončni kralj«, je sestavljal po načrtu najemniške polke. Ti polki so v francoski zgodovini doživeli mnogo slavnih dni in dosegli nesmrtno slavo. Bili so to: Saksonci pod vodstvom kneza Guillauma, Piemontez, švicarska garda, ki je bila povetini sestavljena iz Italijanov, ki so morali varovati kraljevo palačo, dalje bavarski polk Lamarek in težko oboroženi Irei grofa Berwicka, ki so postali kmalu prav tako slavni.

Velika francoska revolucija pa je kar namah napravila konec vsem tem polkom. Namesto najemništva so uvedli splošno vojaško obveznost. In spet znova so vstopili tuji v službo Francije. Bili so to idealisti, borci za nova načela francoske revolucije: za svobodo, bratstvo in enakost. Vsi ti novi gorečniki so stopili pod francosko zastavo kot politični privrženci revolucionarnih načel. Razni narodi so dotedaj prenašali cesarsko in caristično tuje gospodstvo. Flamci, Italijani, Poljaki in drugi so bili tiste čase v vrstah francoske armade. Nato so sledili veliki pohodi Napoleona, ki so se jih spet udeležili v velikem številu razni tuji prostovoljci.

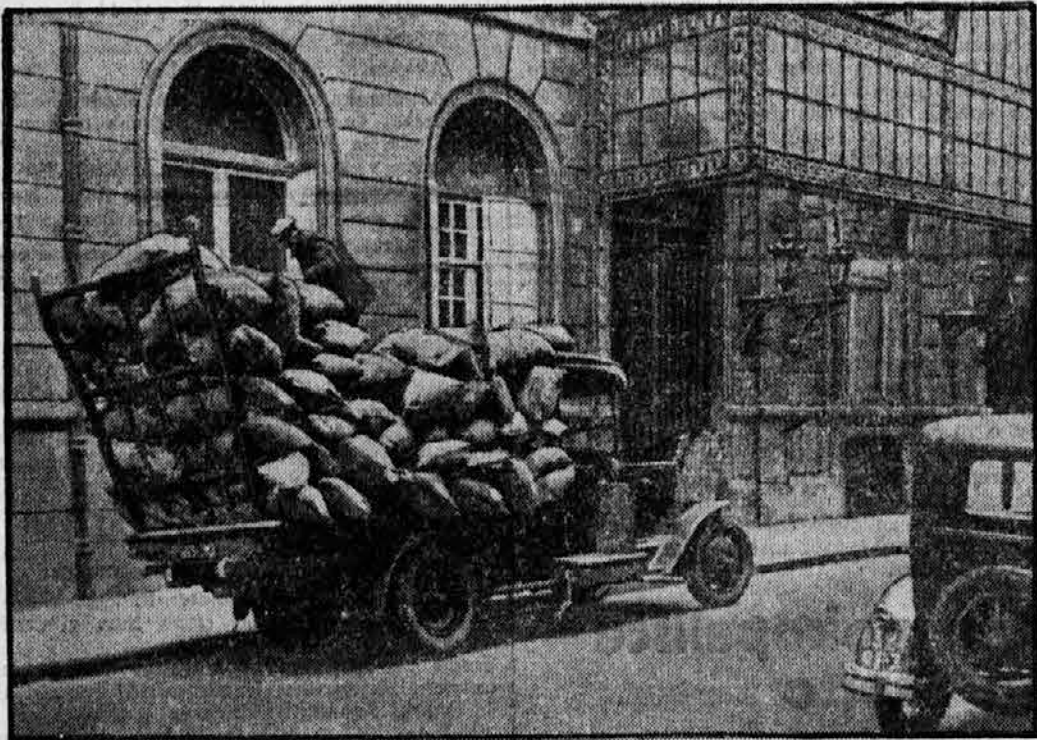
Najslavnejši polk na svetu

Spet se je menjalo vodstvo francoske države in ponovno se je menjal značaj tužcev, ki so bili Franciji na razpolago. V trenutku, ko se je Francija približevala ustvaritvi svoje kolonialne moči, je zbral belgijski baron Boegard okoli sebe 4000 mož najrazličnejših narodnosti in zelo dvomljivih

značajev, ter zaprosil kralja Louisa Philippa, naj mu dovoli boriti se s temi vojaki v Alžiru za Francijo. Bilo je to leta 1831. To je rojstno leto polka, ki je postal od tedaj najslavnejši, vprav legendarni polk sveta: to je bilo rojstno leto »tujске legije«. Ščasnoma pa so včlenili to tujsko legijo v francosko armado, ki je s počasnim razvojem dosegla današnje obliko. Toda sorazmerno zelo hitro so si legionarji pridobili veliko priljubljenost med francoskim narodom. Ni znano, ali zaradi velikih pustolovščin, ki so jih doživljali ali zaradi splošne priljubljenosti, ki so jo legionarji dosegli s tem, da so svoje življenje tako mirno dajali na oltar Francije. Njihova kapa s tuniko na zatilju, tradicionalna brada, obraz z ostrimi potezami, njihovo junaško življenje, vse to jim je dajalo nekakšno zagonetnost. Z legionarji, ki so zvesti svojemu poklicu in ki vestno izvršujejo svoje dolžnosti, francoske oblasti nimajo nobenih stitnosti in slabih izkušenj. V Severni Afriki, v mehiškem podvigu Napoleona III. in nazadnje v svetovni vojni so si legionarji pridobili veliko slavo. V njihovih vrstah so bili močje temne preteklosti skupaj z gorečnejši za svobodo. Po navadi so bili sonarodnjaki v istih vojaških oddelkih, kar je pripomoglo k razvoju čuta za skupno čast. Vsaka narodnostna skupina se je hotela pred starejšino in predpostavljanimi izkazati in se pred drugimi postaviti. Posebno po svetovni vojni je bilo število legionarjev, ki so bili odlikovani za zasluge, zelo veliko. Sedanja vojna je stare tradicije le malo menjala. V Francijo priseljeni Poljaki in Čehi so bili zbrani v posebne enote in priznani kot samostojna zavezniška armada. Za pripadnike drugih narodnosti so določili dotedaj petletno vojaško obveznost s pogodbo, ki traja za ves čas vojne. Tako daje ta pogodba poudarek, da imajo tuji prostovoljci značaj borcev za svobodo in branilcev demokracije. V številnih pripravljanih taboriščih se urijo ti prostovoljci enako kot francoski vojaki. Iz vsega lahko sklepamo, da bo Francija tudi danes, kakor je že imela v preteklosti, žela uspehe s svojimi prostovoljci in da ji bodo ti borci za svobodo, pravičnost in demokracijo dali vse najboljše kakor so to dajali v prejšnjih stoletjih njihovi predniki.

Kdor ne zna čitati knjig kakor pisma in pisma kakor knjige, je slab čitatelj.

Marsikdo, ki se vzpne visoko, odloži s svojo staro obleko tudi svoje stare sorodnike. Najlepše stanovanje, ki ga dobiš v starosti, se ne more meriti s tvojo otroško sobo.

Francoska cenzura dobro opravlja svoj posel, če naj sodimo po tem, koliko zaplenjenega potiskanskega papirja dan za dnem vozijo na tovornih avtomobilih s sedeža cenzure.

Frank Kennedy iz Washingtona trdi, da je ujel to ribo tako, kakor jo vidite na sliki: z naočniki, ki so se ji v morju zapletli za škрге ter ji dali inteligenten izraz...

Obglavljenje in harakiri na Japonskem

Mnogo se je že pisalo o japonskem samomoru s prepranjem truhela ali kakor mu Japonci pravijo — harakiriju. Takega samomora so se od nekaj posluževali japonski odličniki namesto obglavljenja po rabelju. Ta drugi način usmrtnice, ki velja Japoncem za častno smrt, pa je šele novejša iznajdba japonskega pojmovanja častne smrti. Starodavni zapiski Kojiki in Nihongi še ne omenjajo harakirija, temveč zgolj obglavljenje. Po teh izročilih se je prvo obglavljenje izvršilo na Planoti Visokih Nebes še pred začetkom časa, ko je Izanami, mati vesoljstva dala življenje bogu Ognja in pri tem umrla. Tedaj je Izanagi, oče vsega, odsekal glavo nesrečnemu otroku.

O harakiriju pa prvotna japonska zgodovina ne ve ničesar povedati. Bržkone so se ga začeli posluževati zato, da so se izognili mučni in počesni smrti z devanjem iz kože, ki ga omenjajo že zgodnji japonski zapiski. Še bolj gotovo pa zato, da ni prizadeti padel v roke sovražniku, kar je pri Japoncih že od nekaj veljalo za največjo sramoto. Škotski zgodovinec Japonske James Murdoch poroča, da ni nikjer našel omenitve prepranja truhela vse do leta 1170, ko je bil Becket usmrčen v Kanteburški katedrali. Drug tak primer se je pripetil leta 1180, toda zgodovinar omenja oba primera na tak način, kakor da je bila takšna usmrtnica njegovim sodobnikom že vsakdanja zadeva. Vsekakor pa harakiri datira iz časa, ko je bila raba jeklenega orožja že splošno udomačena. Leta 1187 pa se je nameril neki svojevrsten dogodek. Tadanobu, sledbenik prve junaške osebnosti v japonski zgodovini Yotsuna, si je ob priložnosti, ko so ga od vseh strani obdali njegovi sovražniki, zasadil meč v svoj drob na kar si je še z lastnim mečem odsekal glavo! To so njegovi japonski rojaki šteli za najslavnejši samomor, kar se jih je kdaj izvršilo.

Z uvedbo harakirija pa Japonci niso opustili prvotnega načina usmrčevanja z obglavljenjem. Odsekat glavo bodisi sebi ali pa drugemu je pri Japoncih veljalo za veliko delo in čisto so nile odsekane glave v posebni skatli po tri dni na ogled javnosti. Samobglavljenje pa ni lahka reč, zato je ostal ta način samomora bolj kot ideal častne smrti, ki so ga jeli v praksi izpodrivati s harakirijem. Nazadnje pa so oba načina smrti združili in sicer tako, da si je samomorilec najprej s svojim nožem prerezal trebuh, potem pa mu je častni spremljevalec odsekal glavo in jo odnesel. To pa se je zlasti dogajalo tedaj, če je samomorilec izvršil harakiri zaradi po-

raza v vojni. Junak je sicer padel, toda njegova glava je ni padla sovražniku v roke! Jemanje glave sovražniku se je zlasti razpaslo v zgodnjem sedemnajstem veku, ko so Konfucijevi učenci Tokugavas uvedli v deželi krvno osveto. Po njihovem nauku ni bilo dovoljeno živeti človeku, ki je umoril komu očeta. V tem primeru je bila dovoljena oseba na osveto. Prav tako tudi tedaj, če se je izneverila svojemu možu zakonska žena. V tem primeru je smel mož ubiti oba zakonolomca, nikoli pa ne samo enega. Takoj po opravljeni osveto pa je moral storilec obvestiti oblastva. Pozneje se je tudi razvila navada, da je bila po krvni osveto odsekana glava obglavljenčevemu sovražniku položena na grob kot posmrtni dar, s čimer je bila krvna osveta pravilno dovršena. (g)

Drobne

Novo sredstvo proti zamrznenju letal. Angleško letalstvo je delalo v zadnjem času poskuse, da bi s primernim pleskom v zimskem času obvarovalo propelerje in nosilne ploskve ledene obloge. Sprva so to »ledno mazilo« nanašali samo na nosilne ploskve in so imeli nekaj uspeha. To poletje so inženirji v višini 10.000 m »izdelovali« umetne, zelo mrzle oblake. Vsak predmet, ki je prišel v bližino teh oblakov, je dobil takoj ledeno prevleko, samo propelerji in nosilne ploskve, ki so bili prepletkani z novo mažo, niso zledeneli. Mazilo je učinkovalo najmanj deset ur. Letošnjo zimo vsa angleška civilna in vojna letala premazali s tem mazilom.

Električni bajonet. Najnovejši izum v področju oboroževalne industrije je električni bajonet. Kakor poročajo londonski listi, se je tam osnovala družba, ki hoče ta izum izkoristiti. Zanj se zanima angleško vojno ministrstvo. Izumitelj, 37 letni Viktor Stohanzl, inženir oboroževalne industrije v bivši Avstriji, je zastopnikom tiska izjavil to-le: »Od svojega električnega bajoneta mnogo pričakujem. Neizvešan in utrujen vojak bo dajal možnost, da svoje nasprotnike v bitki onesposobijo za boj.«

Blizu severne obale Rdečega morja, v zalivu Akaba, so ameriški arheologi že dal časa izkopavali ter iskali sledov starih naselbin. Sedaj se jim je posrečilo, da so odkrili luko, ki je okoli leta 1000 do 800 pred Kristusom močno cvetela. V puščavskem pesku, precej daleč od morja, so izkopali iz tal celo ladijske vrvi, ki sklepajo iz njih, da so bile na njih vsidrane Salomonove ladje. Odkrili so namreč tisto luko, ki je o njej tudi pisano v prvi knjigi »Kraljev«. Tamkaj je v 9. poglavju rečeno med drugim tudi takole: »In Salomon je naredil tudi ladje pri Ezeon-Gebru, ki leži pri Elotu in obrežju morja v deželi Edomito. In Hiram je poslal svoje hlapce v ladjah, ki so bili dobri ladjarji ter na morjih močno izkušeni, s Salomonovimi hlapci. In so prišli proti Ofiru in prinesli od tam 420 stotov zlata ter ga prinesli kralju Salomonu.«

Program radio Ljubljana

Torek, 23. aprila: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solška ura: Jurjevanje in drugi običaji na Koroskem (ga. Jul. Čuček) — 12 Mojstri harmonike (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldni koncert Radijske orkestra — 14 Poročila — 18 Pesmi o pomladi, poje dekliški zbor »Vigred«, igra Radijske orkestra, dirig. D. M. Sijanec — 18.40 Dušeslovne prvine gospodarstva (dr. Fr. Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Samostan in kult. sv. Save v Palestini (prof. Branko Popović, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Valček za valček (plošče) — 20.15 Ivan Pregel: Ljubljanski študentje (člani Radijske igral. družine) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Torek, 23. aprila: Belgrad: 19.40 Narodne pesmi — 22 Bolgarska gl. — Zagreb: 21. Konc. domače gl. — 19.30 Slovaške nar. pesmi — Praga: 20.10 Pisan spored — Sofija: 19.50 Orgelski konc. — Budimpešta: 20.45 Prenos iz opere — 23.20 Cig. ork. — Bukarešta: 18.32 Violinski konc. — Beromünster: 19.43 Pisan konc. — 22.10 Vesele pesmi — Stockholm-Hörby: 21.15 Lahka gl. — Francoske postaje: 20.30 Simf. konc. — Trst-Milan: 17.15 Čelistični konc. — 21 »Romeo in Julija«, tragedija — Rim-Bari: 20.30 Godalni konc. — Florenca: 22.30 Pisana gl. — Stottens: 19.35 Zab. gl.

17

Pripravljaj sem tu čisto posebno potezo. Toda iz previdnosti sem si zaznamoval dohodna pota na bojišče, in sicer tista, ki so bila po vsej verjetnosti najmanj napolnjena. Mislil sem, da je Bras, porušena vas pri Verdunu, najbližji kraj pri bojišču, do katerega je lahko priti z avtomobilom.

11. novembra sem bil zjutraj ob 9 v armadnem glavnem stanu v Souillyju, nekako sredi med Bar-le-Ducem in bojiščem. Poveljujoči general je s kosom papirja v roki razburjeno planil iz pisarne:

»Otroci, konec je! Premirje ob 11!«

Pristavil je še, da je treba to novico sporočiti v Washington. Zdaj je bila moja naloga, da popišem konec vojne.

Posrečilo se mi je telefonirati Jimmyju Meissnerju. Brez diha sem ga vprašal, če je pripravljen za odlet. Odgovoril mi je:

»V dolini Maase je povsod megla. Nič ne bova videla. Bilo bi zastoj. Pripravljen sem leteti, toda pisati ne boste o tem mogli nič. Vzel vas bom s seboj jutri, če ne bo megle. To je še zmeraj vredno poročila.«

Moj voz, ki je imel za voznika starega dirkača, je čakal pred glavnim stanom. Zlezel sem v avto in dejal vozniku, naj pelje za vsako ceno skozi Verdun v Bras.

Slovita »Sveta cest« v Verdun je imela tri cestišča za promet. Midva dva šla po srednjem, ki je bilo pridržano štabnim avtomobilom. Oddelki čet, ki so korakali na fronto, da bi jih vrgli v bitko, so gatili cestišče na desni. Niso vedeli, da bo vojna prej kakor v dveh urah končana. Po cestišču na levi so se gnetle vrste motornih

oddelkov, ki so vozili nazaj, da bi vzeli strelivo, ki ga ne bodo nikdar več potrebovali.

Ko sva se bližala Verdunu, temu grozotnemu peklenškemu lijaku, v katerem so žrtvovali nad milijon ljudi, je bilo bojišče še precej mirno. Slišati je bilo samo šibko topniško streljanje.

Toda, ko sva vozila po cestah, uničenih od granat, so Nemci nenadna začeli z zadnjim ognjem na opustošeno mesto. Najbrž je vest o premirju dosegla ravno ta kos nemške fronte in odločili so se, da bodo Verdunu dali zadnje »kazene«.

Za plačilo so ameriške in francoske baterije odgovorile z ognjem. V presledku nekaj minut so se oglašali grmeči treski za Verdunom, silnejši kakor vsi prejšnji. Pozneje sem slišal, da je to bil 14.olski pomorski top admirala Plunketta. Spravili so ga bili z neke bojne ladje in ga z neskončnim trudom privlekli stotine milj daleč po železnici do Verduna. Ker so ga Amerikanci hranili kot presenečenje za napad, katerega so pripravljali na Metz, ga niso nikdar uporabili.

Ko je moštvo, ki je topu streglo, slišalo o bližnjem premirju — tako so mi pripovedovali — si niso hoteli odreči zabave, da bi oddali nekaj strela na Nemce. Zato so kar na dobro srečo in brez posebnega cilja začeli ogenj v približni smeri nemške vojske. Ker je vsaka od velikanskih granat veljala veliko sto dolarjev, je to bila draga demonstracija.

Moj voznik, ki je zdrnil s sedeža, ko so se razletavale poleg naju nemške granate, je zavpil:

Kaj naj storiva?

Jaz sem mu odgovoril:

»Kar naprej, kar morete. Ven iz mesta!«

Zaradi megle nisva mogla ugotoviti, kam so ravno udarjali izstrelki. Zdaj pa zdaj nam je bil blisk udarca in pršenje zemlje neprijetno blizu.

Jaz sem se zelo bal in kurja polt me je spreletela. Ravno, ko sva na drugi strani prišla iz Verduna, sta se kakih 50 m od naju razleteli dve debeli granati. Slišala sva sikanje drobcev. Več pešakov, ki so stali ob poti, je zbežalo. Dva sta po dolgem telebnila v blato. Najprej sva mislila, da sta zadeta. Toda planila sta pokoncu, blato se je cedilo z njiju in izginila sta v megli.

V nekaj minutah sva bila tudi midva izven strelne rhte.

Za Brasom, razbito vasjo, sem stopil iz voza in šel peš dalje. Bil sem na robu razritega bojišča. Hodil sem in hodil.

Neki vojak me je povedel v zvezni jarek, po katerem sem pol

ure lazil do gležnjev v umazaniji. Zaradi megle sem videl komaj petdeset metrov daleč.

Ko sem prišel v prednji strelski jarek, sem vprašal po poreljuječem častniku. Iz zavetišča je prišel stotnik. Ko je videl moj zeleni trak na roki s črko C, znamenje vojnih dopisnikov, je dejal:

»Kaj hočete tu? Tu ni nič.«

»Prešel sem, da bi poročal o koncu vojne — premirje!«

Stotnik je zavpil:

»Za Boga svetega, kdaj!«

»Ob enajstih. Kaj ne veste?«

Bilo je četrt pred enajsto, pa še ni bil dobil nobene zapovedi. Nikdar še nisem nobenemu človeku prinesel presenetljivega poročila. Zdelo se je, da ga je čisto prevzelo. Zavpil je nekaterim od svojih ljudi:

»Halo, halo, ta poročevalec trdi, da bo vojne ob enajstih konec. Pravi, da je uradno. Naravnost iz glavnega stana.«

Obstopili so me in me vneto spraševali. Zdelo se je, da ne verjamejo.

»Kaj mislite o tem? Vojne je konec. Guerre finie!«

Beseda je letela po jarkih. Oglasili so se klici in razburjeni pogovori. Toda nobenega izbruha radosti, nobenega klica hura. Nič besnega navdušenja, nič pretresljivega.

Ravno ta trenutek, okoli 10.50, je v zavetišču zabnel vojni telefon. Stotnik je vzel slušalo.

Bilo je besedilo uradnega povelja o premirju. Sklonjen čezenj, sem pisal tudi jaz, ko je stotnik čekal:

»...ustavite boj ob 11... držite bojišče, kjer je... ne strelajte, razen če ste napadeni... ne prekoračite fronte, kakor je ob premirju in ne iščite zveze s sovražnikom...«

Stotnik je začel oddajati povelje zunanjim postojankam. Ne da bi kaj pojasnjeval, je zapoved kar prebiral. Ko se je kazalec bližal enajsti, so se oči vseh mož uprle na zapesne ure. Tam od Verduna je skozi meglo polagoma pojenjevalo zamolklo grmenje topov. Na našem oddelku, nekoga na levi, smo prej slišali regljanje strojníc. Zdaj so bile tiho.

Enajsta ura!

Vojne je bilo konec!

Zvenelo bi lepše, če bi mogel praviti, kako so možje vpili hura, se smejali, rjaveli in jokali od radosti, kako so metali čelade v zrak, se objemali in kako so plesali od radosti.